

دادگاه های الکترونیکی و نقش آنها در پیشرفت پرونده های کیفری

راضیه واحدی دهکردی^۱

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق، جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین المللی خلیج فارس - خرمشهر، شهر خرمشهر
Email: Vahedi7kl@gmail.com

استاد راهنما: خانم دکتر زهرا عابدی نژاد مهرآبادی - مرتبه علمی: استادیار

چکیده

فناوری های مدرن الکترونیکی جایگاه ویژه ای در زندگی روزمره بشر پیدا کرده است. این فناوری ها از یک می تواند به عنوان ابزارهایی در دست مجرمان و تبهکاران قرار گیرد و ارتکاب جرم را تسهیل کند و از سوی دیگر پلیس و سیستم عدالت کیفری نیز از این ابزارها برای کشف جرم و شناسایی مجرمان و جمع آوری دلایل و مدارک علیه آنان استفاده می کنند و دلایل علمی که از این طریق به دست می آید در ردیف محکمه پسندترین دلایل و مدارک به شمار می روند. در عصر حاضر فناوری اطلاعات و ارتباطات منجر به دگرگونی ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی شده است، استفاده های خلاقانه از ابزارهای فناوری اطلاعات، به خصوص اینترنت به عنوان شاخص ترین نماد عصر اطلاعات، منجر به افزایش رفاه جامعه بشری، صرفه جویی در وقت و هزینه، تسهیل روند انجام فعالیت ها و دستیابی آسان به اطلاعات گوناگون شده است، به عبارت دیگر به لطف این فناوری، محدودیت های زمانی و مکانی به طرز شگرفی تقلیل یافته است.

دادرسی و رسیدگی به دعوی و جرایم یکی از ارکان مهم و حاکمیتی در جوامع و شهرهای مرسوم است. به همین لحاظ، ارایه این خدمات به صورت الکترونیک نیز از اهمیت ویژه ای برخوردار است. شهروندان انتظار دارند خدمات قضایی با سرعت و سهولت و با حداقل نیاز به حضور فیزیکی در اختیار ایشان قرار گیرد. راه اندازی این سیستم نه تنها موجب افزایش کارایی و بهره وری دادگاه ها می شود بلکه دسترسی طرفین پرونده به فرآیند دادرسی و اطلاعات پرونده ها را نیز تسهیل می کند. با توجه به این ما نیز در این مقاله با روش کتابخانه ای به بررسی دادگاه الکترونیکی، ساختار و سیستم دادگاه الکترونیکی، توسعه دادگاه الکترونیک در ایران می پردازیم.

کلمات کلیدی

دادگاه الکترونیک، وکیل مجازی، قرارداد الکترونیک، امنیت در دادگاه الکترونیک، دادرسی الکترونیک، امضای الکترونیک

۱- مقدمه

داشت. سه هدف اصلی که در ترکیب با هم می توانند در صنعت و جامعه اروپایی جمع شوند شامل:

۱- پیشرفت و به روز کردن ائتلاف های مختلف و تامین تکنولوژی ها

۲- متقاعد کردن جامعه مدنی نماینده کلیدی این تکنولوژی هاست و نماینده تهدیدی برای خلوت شهروندان زمانی که از این تعاریف راهنما استفاده می کنند نیست.

۳- متقاعد کردن حکومت و قبول نتایج حاصل از استفاده خود

با توجه به پژوهش های تکنولوژی دادگستری الکترونیک پروژه ایست که :

یک سندیت چند کیفیت است: اتحادیه کارگری با نقش دست یابی به کنترل تضمین می شوند.

در شروع هزاره سوم، فناوری اطلاعات به عنوان عمده ترین محور تحول و توسعه در جهان منظور شده و دستاوردهای ناشی از آن نیز به گونه ای با زندگی مردم عجین گردیده که روی گردانی و بی توجهی به آن، اختلالی عظیم را در جامعه به وجود می آورد. استفاده از این فناوری ها موجب کاهش هزینه و زمان رسیدگی و افزایش کارایی نظام قضایی و دسترسی جامعه به خدمات قضایی خواهد شد. در صورتی که فرهنگ توسعه فناوری اطلاعات در بین مردم عادی اشاعه یابد، روند کاربردی آن سریع، چشمگیر و وسیع خواهد شد و نتایج حاصل از آن در زندگی روزمره و عرصه های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی سودمندتر خواهد بود. پروژه دادگستری الکترونیک یکی از اولین پرونده های کامل برنامه ششم در دنیا توسط فرام ورک است. که از مارس ۲۰۰۴ تا فبریه ۲۰۰۶ جریان

۲- تعاریف و مفاهیم

۲-۱- مفهوم دادگاه الکترونیکی

دادگاه الکترونیکی، دادگاهی است که در آن حتی یک کاغذ نیز مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و دارای یک سیستم مدیریت جریان کاری است که به‌طور اتوماتیک پرونده، پس از انجام کار به کارمند دیگر ارجاع می‌شود.

بر این اساس شناخت وضعیت موجود جریان پرونده های قضایی، طراحی و ساخت نرم افزار، نصب، آموزش و راه اندازی سامانه مدیریت پرونده در مجتمع الکترونیکی، راه اندازی ابتدایی سامانه در چند مجتمع تهران و استان منتخب و به تبع آن راه اندازی کامل سامانه مذکور در همه واحدهای قضایی به عنوان مراحل کلان پروژه‌ها تعریف شده است.

طولانی شدن روند دادرسی و نامعلوم بودن عوامل دخیل و تعیین میزان تاثیر هریک از عوامل، یکسان عمل نشدن به آیین دادرسی در سطح کشور و سلیقه ای عمل کردن آن، گم شدن اوراق از برخی پرونده‌ها و ناتوانی در تهیه گزارش‌های مختلف مورد نیاز مدیران عالی و میانی قوه قضاییه و ارائه آمارها و اطلاعات واقعی، از جمله دلایل طراحی پروژه دادگاه الکترونیکی بود. (شسانی، ۱۳۸۷: ۳).

۲-۲- مفهوم وکیل مجازی

وکلایی که از طریق وکالت مجازی کار می‌کنند و تنها از طریق قرار ملاقات با موکل حضور به هم رسانی می‌کنند و اغلب نیز محل کاری آن‌ها منزلشان می‌باشد و دارای مکان مشخصی نیستند و از طریق تکنولوژی‌ها پیشرفته مانند موبایل با موکل در ارتباط خواهند بود و نظریه‌ی مشترکی نیز وجود دارد که بیانگر این است در وکالت مجازی وجود دفتر جهت ملاقات حضوری موکل و وکیل در مواقع ضروری، مورد نیاز است همچنین حکمی نیز صادر شده است که توسعه‌ی اعمال وکالت مجازی موجب عدم استفاده از قوانین دادگاه عالی خواهد بود. لیندا بنت نیز که رییس اتحادیه وکلای زن می‌باشد نیز به بیان تاثیر مسئولیت نگهداری کودکان که از منزلشان دور هستند پرداخت و به وجود مکانی جهت ملاقات موکل و وکیل تاکید کرده است (حمید میروی، ۳۸۸).

۲-۳- مفهوم قرارداد الکترونیک

وجود ماهیت عناصر فنی واسطه‌گری در ارتباطات الکترونیکی بعلاوه آنکه مانع از توالی و تقارب اراده‌ها می‌شود، از طرفی دیگر عدم حضور فیزیکی حتی رابطه صوتی و به نتیجه آن فقدان رابطه ذهنی و روانی بین طرفین - رami توان از عوامل تلقی قراردادهای الکترونیکی بواسطه اینترنت در کلیه

نماینده فرایند حقوقیست: این طرح نیازهای تکنولوژی را با معتبر کردن استفاده‌کنندگان از سیستم دیجیتالی با ذخیره کردن اطلاعات صورت و اثر انگشتان روی کارت هوشمندگسترش می‌دهد و با این سندگردش کار را کنترل می‌کند. (غنیان، ۱۳۸۶: ۲).

دستگاه قضایی به‌عنوان یکی از سه قوه محرکه هر کشور، دارای مخاطبانی است که انتظاراتی از آن برای برآورده نمودن نیازهای خود دارند. این مخاطبان، یعنی مردم چه آنهایی که در یک پرونده قضایی به صورت بالفعل درگیر می‌باشند یا آنهایی که از نتایج تصمیمات درست یا نادرست این دستگاه متأثر می‌باشند (چه در دادگاه پرونده داشته باشند یا نه) انتظار بهترین عملکرد را از دادگاه‌ها دارند. در گذشته، روش‌های سنتی رسیدگی قضایی از تشکیل پرونده تا مرحله اجرا، حاکم بود. امروزه پیشرفت تکنولوژی در همه ابعاد، رسیدگی قضایی سنتی را نیز تحت تاثیر قرار داده است. پرونده‌ها، الکترونیکی دسته‌بندی می‌شوند؛ رسیدگی به نحو مجازی می‌باشد و نحوه ارزیابی ادله الکترونیکی شده است. در این تحول، هدف برآوردن همان انتظارات مخاطبین بوده که آینده پیش رو، میزان مطلوبیت و مرتفع شدن انتظارات را به تصویر خواهد کشید. از آنجا که پذیرش دادگاه الکترونیک اولاً هزینه‌هایی برای افراد همراه دارد و ثانیاً بستگی به میزان آگاهی فرد از نحوه کارکرد این دادگاه‌ها دارد، شاید در برخی موارد تحمیل یک جانبه این دادگاه‌ها بر افراد کار درستی نباشد. این موضوع به این بستگی دارد که ما یک موضوع کیفری رسیدگی می‌نماییم یا مدنی. در موضوعات کیفری چون جنبه عمومی قضیه قوی‌تر است، نمی‌توان این دادگاه را اختیاری دانست؛ یعنی نمی‌توان از طرفین دعوا سوال نمود که قواعد دادگاه الکترونیکی بر آنها حاکم شود یا دادگاه معمولی. پس اگر در این دادگاه‌ها قرار بر اینست که به اتهام متهمی که در زندان است از طریق صفحه نمایشگر رسیدگی شود؛ شاکای دعوا نمی‌تواند اعتراض کند.

در مقابل در دعاوی مدنی که یک نمونه آن در میثیگان اجرا شده؛ این امر مورد پذیرش است. در این دادگاه در عرض چهارده روز از ثبت دعوا، از طرفین سوال می‌شود که آیا می‌خواهند دادرسی الکترونیک حاکم باشد یا نه؟ اگر هر دو طرف، دادرسی الکترونیک را پذیرفتند؛ قواعد آن بر آنها حاکم می‌شود که از جمله آنها تشکیل پرونده الکترونیکی در اینترنت و پر کردن تمام اوراق دعاوی از طریق اینترنت می‌باشد. (اختیاری بودن دادگاه) مرتبط با زمانی است که دادرسی الکترونیک و وجود دادگاه‌های کاملاً الکترونیک، تازه در حال شکل‌گیری بوده است؛ این روند با توسعه دادگاه‌های الکترونیک حداقل در برخی ابعاد، حتی در دعاوی مدنی به سمت اجباری بودن پیش می‌رود. (غلامرضا معمارزاده؛ مهرزاد سرفرازی و مجتبی حاجی زاده، ۱۳۹۰)

روش‌های معمول را بین طرفین غیر حاضر در یک جلسه پذیرفت (فیضی چکاب ۱۳۸۴، ص ۴۱۹).

امضاء بر نوشته و یا سند، به آن اعتبار دلیل نسبی می بخشد. بنابر تعریف برخی از حقوقدانان، امضاء عبارت است از ترسیم علامت خاصی و یا نوشتن مشخصات هویتی خود در زیر اوراق و سندهای عادی یا رسمی متضمن وقوع معامله، تعهد، اقرار، گواهی و مانند آن (جعفری لنگرودی ۱۳۷۰، ص ۸۱). طبق مفاد ماده مزبور و تعریف یاد شده، نوشته بدون امضاء بجز جنبه قرائن، دلیل سندی معتبر شناخته نمی‌شود. لذا مفاد نوشته قرارداد تا وقتیکه به امضای طرفین نرسد، فاقد اعتبار خواهد بود (کانوزیان ۱۳۶۴، ص ۲۸۵). در قراردادهای کتبی، امضاء بعنوان اعلام اراده نهایی هریک از طرفین محسوب می شود. لذا امضای نامه و یا تلگرام یا امثال آن از طرف قبول کننده، به عنوان اعلان اراده تلقی و قرارداد وی با طرف ایجاب کننده همان لحظه منعقد می گردد (صفایی ۱۳۸۶، ص ۷۴).

۳- تاریخچه دادگاه الکترونیک در ایران

تابستان سال ۸۰ رییس قوه قضائیه مأموریت بررسی مشکلات و مسایل موجود در این قوه را به تیمی ۱۹ نفره متشکل از شش کارشناس مسایل سیستمی و ۱۳ کارشناس حقوقی با حضور در مجتمع «شمیران» به بررسی سیستمی، گردش پرونده در آن محل پرداختند. نتیجه تلاش یک ساله این گروه که ۴۰۰ میلیون ریال هزینه دربرداشت، ۱۳ جلد کتاب شامل ۱۱ جلد مطالعات استراتژیک، یک جلد مطالعات تطبیقی از ۲۰ کشور جهان و یک جلد کتاب «تحلیل و بررسی وضعیت موجود و راهکارهای آینده» بود. در این گزارش تحلیلی مختصات پروژه دادگاه الکترونیک، آغاز عملیات پایلوت طرح، توسعه برنامه پروژه دادگاه الکترونیک در کشور، برآورد مالی اجرای دادگاه الکترونیک و دادگاه الکترونیک و بهره‌وری به اجمال مورد تدقیق واقع شده است. (غنیان، ۱۳۸۶: ۱).

۴- دادگاه الکترونیک و موارد استفاده آن در قوه قضائیه:

- کاربرد فناوری اطلاعات در دادرسی مدنی
- دادگاه‌های الکترونیک Court-e
- معماری فناوری اطلاعات ویژه دادگاه الکترونیک
- ثبت الکترونیک
- نظارت الکترونیک
- جرایم رایانه‌ای
- نظام اداری الکترونیک و سلامت اداری
- جایگاه امضای دیجیتال در اسناد دولتی (شبان، ۱۳۸۶: ۷).

۴-۱- توسعه برنامه پروژه دادگاه الکترونیک در کشور

به گفته مسوولان این پروژه هم زمان با فعالیت‌های اجرایی دادگاه الکترونیک، از سه ماه گذشته کار توسعه این سیستم در شهرستان‌ها نیز آغاز شده و در شهرستان‌های گرگان، زنجان، اردبیل، یزد و شیراز نصب و راه اندازی شده است و بر همین اساس هفته گذشته رییس قوه قضائیه به سیستم دادگاه‌های عمومی و جزایی شهرستان گرگان وصل و برخی از پرونده‌های موجود در آن جا را مورد بازدید و بررسی قرار

بعضی از حقوقدانان، قرارداد الکترونیک را بدین شکل تعریف نموده‌اند: «قرارداد الکترونیک عبارت است از توافقی که ایجاب و قبول طرفین ضمن شبکه بین المللی باز ارتباطی از راه دور با ابزار شنیداری و تصویری متبادل می شود (ابو الحسن مجاهد، اسامه ۲۰۰۰، ص ۳۹). این تعریف فقط نحوه کلی تلاقی ایجاب و قبول را بیان نموده و سخنی از آثار مترتب بر تبادل ایجاب و قبول را به میان نیاورده است. برخی دیگر از حقوقدانان قرارداد الکترونیک را بدینگونه تعریف نموده‌اند: «قراردادی است که ایجاب و قبول با استفاده از شبکه ارتباطات بین المللی و بواسطه تبادل الکترونیک داده‌ها، بقصد ایجاد تعهدات قراردادی منعقد می گردد (ممدوح ابراهیم، خالد ۲۰۰۵، ص ۵۱).

۴-۲- مفهوم امنیت دادگاه الکترونیک:

همان‌طور که برای دادگاه عمومی تعداد زیادی مأمور و نگهبان لازم است، به همان ترتیب مراتب امنیتی باید در دادگاه الکترونیک به اجرا درآید. دادگاه الکترونیک برای تامین امنیت و محفوظ ماندن مستندات باید از موارد امنیتی مانند SSI استفاده کرد و بر لزوم استفاده از یک سیستم عامل امن و نفوذناپذیر تاکید کند. گذشته از این‌ها آموزش و افزایش مهارت کاربران باعث می شود کار نفوذگران به مراتب مشکل گردد چراکه بر اساس بررسی‌های شرکت امنیتی سیمانک در سال ۲۰۰۶ بزرگترین هدیه سازمان‌ها به سارقان اطلاعات، استفاده از کاربران ناشی است. (سلیمی، ۱۳۸۷: ۶-۵).

۵-۲- مفهوم دادرسی الکترونیک

این مفهوم از دو جزء ترکیب یافته که در یک جزء آن دادرسی (که خود به دو نوع کیفری و مدنی تقسیم می‌شود) و در جزء دیگر آن الکترونیک یا مجازی نهفته است. مفهوم دادرسی که مرتبط با مباحث شکلی علم حقوق می‌باشد، شامل مواردی مانند ادله، رسیدگی مقدماتی، صدور کیفرخواست، صدور قرار تأمین، صدور حکم، تجدیدنظرخواهی، معامله اتهام، سؤالات متقابل و اقرار به جرم است. انجام هر کدام از این مراحل اگر به واسطه ابزارها و امکانات تکنولوژیک مانند صفحه نمایشگر، ضبط صوت، اینترنت و... صورت پذیرد؛ به معنی مجازی شدن دادرسی است. (مهر افشان، علی رضا، پاییز و زمستان ۱۳۹۰).

۶-۲- امضای الکترونیک

قانونگذار ایران امضاء را تعریف نکرده است. فقط در ماده ۱۳۱۰ ق.م.د در بیان اعتبار و مصداقیت آن در نوشته مقرر می دارد: «امضایی که روی نوشته یا سندی باشد بر ضرر امضاء کننده دلیل است». با این وصف

کاهش مصرف سوخت، صرفه جویی در وقت و هزینه شهروندان اشاره نمود. از دیگر آثار ایجاد این شهرها می‌توان از کاهش فساد اداری، کاهش هزینه‌های دولتی، افزایش سرعت انجام کارها، بالا رفتن کارایی کارمندان و سازمان‌ها، افزایش سطح رضایت شهروندان و همچنین امکان استفاده یکسان از خدمات دولتی و کاهش محرومیت مناطق دورافتاده به دلیل عدم دسترسی به مرکز در شرایط فعلی و... نام برد. (معمارزاده، سرفرازی و حاجی زاده، ۱۳۹۰)

بنابراین با توجه به اهمیت و ویژگی‌های که اشاره شد می‌توان گفت وجود دادگاه و دادگستری الکترونیکی برای شهروندان لازم و ضروری است زیرا دادگاه الکترونیکی نیز دارای ویژگی‌هایی از قبیل صرفه جویی در وقت و هزینه، شفافیت، اطلاع رسانی حقوقی شهروندان که خود شامل مشاوره حقوقی، ارائه فرم‌های مربوط به شهروندان از طریق شبکه، دریافت الکترونیکی شکایات، راهنمایی شهروندان الکترونیکی توسط اینترنت و خدمات الکترونیکی می‌باشد است همچنین همانند شهر الکترونیکی از طریق شفافیت‌سازی، فساد اداری را کاهش می‌دهد. (شبانی ۱۳۸۷: ۹)

نتیجه گیری:

علت ۵۵ درصد از مراجعات مردم به شعب دادگاه، اطلاع از وضعیت پرونده‌ها بوده و افزایش سرعت رسیدگی به شکایات، میلیاردها ریال صرفه جویی در هزینه‌های قوه قضاییه و کاربران را به همراه و از صرف وقت برای پیدا کردن اوراق گم شده برخی پرونده‌های قضایی جلوگیری می‌شود و دادگاه الکترونیکی می‌تواند سرعت رسیدگی به پرونده‌های قضایی یک و نیم برابر افزایش دهد. طولانی شدن روند دادرسی و نامعلوم بودن عوامل دخیل و تعیین میزان تأثیر هر یک از عوامل، یکسان عمل نشدن به آیین دادرسی در سراسر کشور و سلیقه‌ای عمل کردن آن، گم شدن اوراق برخی پرونده‌ها و ناتوانی در تهیه گزارش‌های مختلف مورد نیاز مدیران عالی و میانی قوه قضاییه و ضرورت ارائه آمارها و اطلاعات واقعی، از جمله دلایل طراحی این طرح بود.

دادگاه الکترونیک در اصل دادگاهی است که در آن حتی یک کاغذ نیز مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و سیستم مدیریت آن به طور خودکار پرونده‌ها را مورد بررسی قرار می‌دهد تا پس از انجام هر مرحله، پرونده به کارمند دیگر ارجاع داده شود. این مساله باعث می‌شود که وضعیت موجود پرونده به راحتی قابل پیگیری باشد و به جای آنکه هر فرد برای دنبال کردن یک جریان قضایی ده‌ها بار به مراکز مشخص شده مراجعه کند، با پیگیری‌های الکترونیکی مراحل لازم برای پیشبرد وضعیت پرونده خود را دنبال کند. اطلاع یافتن از وضعیت پرونده‌ها توسط هر فرد که این جریان می‌تواند علاوه بر افزایش رفت و آمدهای شهری و اتلاف وقت شهروندان، هزینه زیادی را برای مردم و دولت در پی داشته باشد. اگر به عنوان مثال، مرکزی نظیر شورای حل اختلاف را با نمونه مجازی آن مقایسه کنیم، در می‌یابیم که این

داد. بنا به اظهارات مسئولان امر این سیستم تا پایان سال جاری تقریباً در تمام شهرهای بزرگ کشور نصب خواهد شد و در حال حاضر بودجه مورد نیاز برای فراهم آوردن تجهیزات مورد نیاز ۱۰ شهر نیز تأمین شده است. (فضلی نژاد، ۱۳۸۵: ۱)

۲-۴- دادگاه‌های الکترونیکی و بهره‌وری

به ادعای مدیر پروژه دادگاه‌های الکترونیکی، پروژه‌های مشابه که در کشورهای آمریکا و آلمان اجرا شده به عظمت این پروژه نیست و حتی کشر مالزی از قوه قضائیه خواسته تا سیستم دادگاه الکترونیکی این کشور را راه اندازی کند. و اجرای این پروژه با صرفه جویی در تعداد پرونده‌های برگشتی و تجدیدنظر موجب افزایش ۵۰ درصد بهره‌وری و کارایی قوه قضائیه خواهد شد. بنا به گفته وزیر دادگستری حدود ۵۰ درصد پرونده‌های مورد بررسی در دادگاه‌های عادی در تجدیدنظر برگشت می‌خورند، اما علی‌رغم رسیدگی روزانه به شش پرونده در دادگاه‌های الکترونیکی، عدم برگشت این پرونده‌ها از دادگاه تجدیدنظر از عوامل تسریع جریان کارقضایی محسوب می‌شود. (رضانی، ۱۳۸۵: ۱).

۵- نتایج استفاده از فناوری اطلاعات در دادگاه و دادگستری

- افزایش سرعت
- افزایش دقت
- کاهش اندازه‌ی فیزیکی مخازن اطلاعات
- افزایش شفافیت
- امکان ارائه خدمات تمام وقت
- امکان همکاری از راه دور
- کاهش هزینه‌ها
- اطلاع رسانی حقوقی شهروندان
- مشاوره‌ی حقوقی
- ارائه‌ی فرم‌های مربوط به شهروندان از طریق شبکه
- دریافت الکترونیکی شکایات
- راهنمایی مردم
- با IT می‌توان رسیدگی به پرونده‌ها را سرعت داد.
- حوزه‌ی اطلاع رسانی و کیفیت آن را افزایش داد.
- مراجعات حضوری مردم را کاهش داد.
- از طریق شفاف سازی فساد اداری را کاهش داد.
- همکاری‌ها را افزایش داد.
- بهتر به مردم خدمت کرد (شبانی، ۱۳۸۷، ص ۵).

۶- رابطه دادگاه الکترونیک، شهر الکترونیک و دولت الکترونیک

به دلیل اینکه جهان به سمت الکترونیکی شدن شدن پیش می‌رود ما نیز برای تعاملات و ادامه حیات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و ... خویش ناگزیر به پیوستن به این جریان می‌باشیم و این امر بدون داشتن شهر الکترونیک و شهروند الکترونیک تقریباً محال و غیر ممکن است. از مزایای الکترونیکی شدن می‌توان به کاهش چشمگیر سفرهای درون و بین شهری اشاره نمود که خود پیامدهای بسیار خوبی را به دنبال خواهد داشت که از جمله آن‌ها می‌توان به کاهش آلودگی‌های صوتی، هوا،

فرآیند در دنیای فیزیکی مشکلاتی را برای افراد به همراه دارد. در کل باید توجه داشت که دادگاه های مجازی و کلیه بخش های وابسته به آن قابلیت انعطاف دارند و هر گونه تغییر در قانون قضایی کشورها را می توان در آن ها اعمال کرد. ما در این تحقیق بدنبال آنیم که نقش دادگاه های الکترونیکی در تسریع و امر رسیدگی به پرونده های کیفری و کاهش هزینه های دادرسی می رسیم .

مراجع

- [] غنیان، مهدیه (۱۳۸۶)، بررسی میزان تعاملی بودن سایت دادگستری ایران، برگرفته از سایت مطالعات فضای مجازی.
- [] معمارزاده غلامرضا؛ سرفرازی، مهرزاد و حاجی زاده، مجتبی، ۱۳۹۰، دادگاه الکترونیکی ضرورتی اساسی در شهر الکترونیک، نخستین همایش ملی آرمان شهر ایران، نور، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور،
- [] شبانی، مجید، (۱۳۸۷)، مقایسه دادگاه الکترونیکی و سنتی و بررسی آن در دادگستری ایلام، انتشارات دادگستری ایلام، ایلام.
- [] محمدی سام، میری حمید (۱۳۸۸)، بررسی تطبیقی ارایه ادله الکترونیک در دادگاه؛ اشکال و اعتبار آن، علمی - پژوهشی مجله نامه مفید.
- [] فیضی چکاب ۱۳۸۴، ص ۴۳۱.
- [] فیضی چکاب، غلام نبی، ۱۳۸۳، لحظه انعقاد قرارداد از رهگذر واسطه های الکترونیکی، مجموعه مقاله های همایش بررسی جنبه های حقوقی فناوری اطلاعات، انتشارات سلسبیل.
- [] ابو الحسن مجاهد، اسامه، ۲۰۰۰، خصوصیه التعاقد عبر الاینترنت، دارالنهضة، القاهرة.
- [] ممدوح ابراهیم، خالد، ۲۰۰۵، ابرام العقد الالکترونی، دارالفکر، القاهرة.
- [] سلیمی، رضا (۱۳۸۷)، دادگاه الکترونیکی، روزنامه جام جم، انتشارات جام-جم، تهران.
- [] مهرافشان، علیرضا، دادرسی مجازی، مفهومی نوین در عدالت قضایی، مطالعات فقه و حقوق اسلامی سال سوم پاییز و زمستان (۱۳۹۰) شماره ۵.
- [] جعفری لنگرودی، محمد جعفر، ۱۳۷۰، ترمینولوژی حقوق، تهران.
- [] کاتوزیان، ناصر، ۱۳۶۴، حقوق مدنی- قواعد عمومی قراردادها، جلد اول، تهران.
- [] صفایی، سید حسین، ۱۳۸۶، دوره مقدماتی حقوق مدنی، جلد دوم، چاپ پنجم، تهران.
- [] فضلای نژاد، پیام، (۱۳۸۵)، اجرای دادگاه الکترونیکی، برگرفته از سایت رسمی پیام فضلای نژاد، دپارتمان مجازی پژوهش های راهبردی ایران.
- [] رمضانی، رضا، (۱۳۸۵)، افزایش بهره وری با دادگاه الکترونیک، روزنامه شرق، شماره ۷۶۰، تهران.

[16] www.google.com

[17] www.aftab.ir

[18] www.fazayemajazi.com